

ТАДИЈА БУБАЛОВИЋ И НЕЗИР ПИВИЋ:
МЕЂУНАРОДНО КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО
(Правни факултет Универзитета у Зеници, Зеница, 2021, стр.
342)

Проф. др Владимир М. Симовић

Агилни издавач Правни факултет Универзитета у Зеници представио је недавно стручној и професионалној јавности нови уџбеник под горњим насловом. Аутори су два истакнута члана Катедре за кривичноправне науке Правног факултета Универзитета у Зеници - проф. др Тадија Бубаловић¹ и проф. др Незир Пивић². Књига је резултат њиховог вишегодишњег научно-стручног рада о темама из области кривичног процесног права.

Рецензенти уџбеника су академик др Миодраг Симовић, потпредсједник Уставног суда Босне и Херцеговине, редовни професор Правног факултета Универзитета у Бањој Луци и редовни члан Академије наука и умјетности Босне и Херцеговине и др Златан Дежман, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Марибору.

Књига *Међународно кривично процесно право* аутора Бубаловића и Пивића, по својој концепцији, садржају, начину обраде и методолошкој досљедности у презентовању ове сложене међународноправне материје, представља самосталан и вриједан научни рад универзитетске примјенљивости и као такав може бити од велике користи у процесу високог образовања студената и допринијети развоју правне науке у Босни и Херцеговини, па и шире. Ово посебно због тога што је ријеч о новој

1 Др Тадија Бубаловић (однедавно у пензији) је од 2009. године ванредни професор Кривичног процесног права и Међународног кривичног права на Правном факултету Универзитета у Ријеци, а од 2005. до 2009. године ванредни професор Кривичног права и Кривичног процесног права (у сарадничком статусу) на Правном факултету Универзитета у Тузли. Од 1996. до 2009. године био је судија Врховног суда Федерације БиХ, а од 1992. до 1996. године адвокат у Загребу, те од 1988. до 1992. године адвокат у Модричи. Био је и општински јавни тужилац у Општинском јавном тужилаштву Модрича од 1977. до 1983. године, као и судија у Општинском суду у Модричи.

2 Др Незир Пивић је ванредни професор Кривичног процесног права на Правном факултету Универзитета у Зеници. Запослен је од 2007. године као асистент на овом факултету. За ванредног професора на овом факултету изабран је у новембру 2017. године. У априлу 2015. године именован је за замјеника министра правде Босне и Херцеговине, гдје је учествовао у бројним активностима реформе правосуђа које су обухваћене Структуралним дијалогом о правосуђу, Стратегијом реформе сектора правде, те процесом борбе против прања новца и финансирања тероризма у смислу реализације Акционог плана Вијећа Европе *Financial Action Task Force*.

грани међународног права која у последње вријеме има све већи не само доктринарни већ и међународноправни значај и важност, а доказ томе је све веће занимање за изучавање ове гране права на међународном, регионалном и националном плану.

Аутори одмах на почетку, како је и уобичајено, дају дефиницију међународног кривичног процесног права којег одређују као скуп правила о претпоставкама, покретању и вођењу поступка пред међународним кривичним судовима које је међународна заједница основала ради кривичног гоњења и суђења за међународне злочине и друга тешка међународна кривична дјела, односно као скуп кривичних процесноправних правила која примјењују међународни кривични судови на учиниоце међународних злочина. Ријеч је, заправо, о правно уређеној међународној кривичној процедури пред међународним судовима. С правом при том упућују и на комплементарна права овој грани права као што су међународно кривично право (*International Criminal Law*), међународно хуманитарно право (*International Humanitarian Law*), те друга сродна права.

Концепцијски и садржајно гледано, након теоријског и нормативног појмовног дефинисања међународног кривичног процесног права, те садржајног одређења општих појмова и института, ова књига садржи детаљани прегледан приказ начела међународног кривичног процесног права, извора ове гране права, правила међународне кривичноправне сарадње, као и појма, организације и надлежности главних међународних кривичних судова (Међународни војни трибунал у Нирнбергу- ИМТ, Међународни кривични суд за бившу СФРЈ - ICTY и Међународни кривични суд - ICC). Анализирају се посебно структура и правила вођења кривичног поступка пред овим судовима, кроз приказ његових главних стадија: претходног поступка (истраге), поступка оптужења, претреса као главног стадија поступка, те стадија правних лијекова, са посебним освртом на правила доказивања пред међународним кривичним судовима.

Поред тога, књига садржи и основе кривичног права Европске уније у њиховом процесноправном аспекту, које обухватају приказ најважнијих нових установа међународног кривичног права (европски налог за хапшење, европски налог за прибављање доказа, јудицијалистичко признавање и извршење страних кривичних пресуда), те важније органе и правила међународне кривичноправне сарадње. Посебан осврт посвећен је заштити људских права у Европској унији кроз приказ Повеље основних права Европске уније и Суда Европске уније (*Court of the European Union*) као институционалне заштите тих права. Завршна материја обухвата битне знаке праваца развоја кривичног права Европске уније- *de lege ferenda*.

Аутори посебно истичу да нормативно правни основ овог уџбеника чини систем међународних процесноправних начела и правила садржан у бројним међународним документима (конвенцијама, декларацијама, статутима, споразумима, препорукама, оквирним одлукама, смјерницама и сл.) која су донијела Уједињене нације, Вијеће Европе и Европска унија и друга регионална тијела, које је прихватила и ратификовала Босна и Херцеговина или које ће ускоро вијеме прихватити-зависно од времена приступања појединим међународним асоцијацијама.

Одређујући циљ међународног кривичног процесног права, аутори правилно наводе да се њиме жели успоставити нормативна структура за кривични поступак пред међународним кривичним судовима—прописивањем претпоставки за покретање тог поступка и радњи које се у њему проводе. Један од циљева, према ауторима, је и осигурати веће поштовање личних и процесних права особа на које се поступак односи—како би могле ефективно заштитити своја права повријеђена у том поступку. То ће се постићи ако се осигура законити правичан рад међународних кривичних судова пред којима би сви учиниоци тешких међународних злочина били процесуирани и примјерено санкционисани, а права жртвама тих злочина адекватно заштићена, као и универзална права и вриједности најшире међународне заједнице. Још једну претпоставку наводе као важну за остварење постављеног циља: постићи знатније приближавање процесних права држава која су утемељена на традицији европског (континенталног) поступка и процесних права држава која су утемељена на традицији правног система *common law* акузаторског поступка. Томе је допринио и развој европског кривичног процесног права, које је све више у настајању.

Књига је написана на 297 страница, материја је подијељена у 11 поглавља, са 182 наслова и поднаслова. Укупно је у тексту 1034 фусноте, често са додатним образложењима и новим подацима о разматраној материји. На крају књиге је попис кориштених домаћих и страних извора и литературе (преко 220 јединица), наведених у самом тексту—*in extenso*, на почетку сваког поглавља, те у збирном попису на крају рада. Посебно је дат попис 16 међународних, *ad hoc* и интернационализованих кривичних судова - трибунала, за које је наведен службени назив оснивачки акт, надлежност и сједиште тих судова. На самом крају књиге је попис 50 најважнијих међународних докумената (Уједињене нације, Вијеће Европе и Европска унија) које у цијелости или дјелимично садрже и одредбе међународног процесноправног карактера.

Према намјери аутора, истакнутој одмах у уводном дијелу, књига *Међународно кривично процесно право* написана је, прије свега, за потребе правног студија, првенствено студената Правног факултета Универзитета у Зеници, али и за све оне који ће се бавити овом граном права и њеном примјеном у међународној и домаћој пракси. Књига обухвата материју предвиђену универзитетским наставним планом, прилагођену потребама студената додипломског и дипломског правног студија, али и мастер и докторског студија. Полазећи од тога коме је намијењена ова књига, њен садржај је ограничен на главна системска питања, појмове и установе међународног кривичног процесног права.

Настојећи приказати најважније карактеристике овог незаобилазног уџбеника, може се рећи да се он изврсно уклапа у опус аутора. Осим садржаја овог оригиналног дјела, увиду исцрпне анализе елемената међународног кривичног процесног права, богатство књиге лежи и у посебности стила којим се аутори изражавају, те покушавају читаоцу приближити своје мисли и идеје. Аутори предмету изучавања приступају објективно, без жеље за субјективним приказивањем искривљених чињеница. Оцјењујући изворност обраде предметне материје, њену аналитичност, детаљност и јасноћу приказа, увјерљивост закључивања, те правилну аргументацију изнесених становишта и приједлога, али и одговарајући научно-методолошки приступ обради појединих тематских цјелина, књига аутора Бубаловића и Пивића има препознатљив и достатан високо образовни потенцијал и као таква представља изузетно вриједан допринос домаћој и страном кривичноправној догматици и пракси у Босни и Херцеговини и шире. Уз то, садржај књиге, због ауторитативности садржаја, оцјењујемо значајним искорак у ширењу нових спознаја о овој грани права, па је, на трагу таквих закључака, препоручујемо и заинтересованој стручној јавности.